

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

725.940.25

Szerző: T.E.

Cím: Műemlék védelem

Forrás: Nio Lejnig
Budapest 1951. 27

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

Hely:

Idő:

Személy:

Helyszám:

Budapest nyomda NV., Közp. városháza — 1896/50

Műemlék-védelem

amely a közületi építkezéseket is engedélyhez köti. A Népköztársaság a multbeli „látszatvédelem” helyett tehát valóban és fokozottan védi történelmi és művészeti emlékeinket. (Általában műemlékjellegű minden épület és közterületi szobor, amely 1850 előtt készült.) A védelem megvalósítását az e célra létrehozott Múzeumok és Műemlékek Országos Központja végzi, még pedig a megelőzés korszerű módján. Ennek tervezetét a MMOK műemléki csoportjának vezetője, Gerő László dolgozta ki munkatársaival és foglalta egybe a *Megelőző műemlékvédelem* című munkájában.

A megelőző műemlékvédelem tulajdonképpen — „területvédelem” a környezet védelme. Ennek hiánya okozta, hogy a multban gyakorta egyes műemlékeket sem sikerült megővni, megtartani, megmenteni. Új műemléki törvényünk — amelynek célja, hogy a dolgozó nép számára megmentse, megőrizze és vele megismertesse műemlékeinket — első és legfontosabb eredménye, hogy a *budai Várnegyed bástyafalakkal körülvett részét védett műemléki területté nyilvánították*. Ez már a megelőző műemlékvédelem érvényesítése. Magyarországon ez az első ilyen védett terület, amelynek rendezési tervét a FÖTYI 1949-ben a műemléki szempontok teljes figyelembevételével készítette el. A szerző ábrákon és fényképeken mutatja meg a Várnegyed

rendezésének és a műemlékek helyreállításának gyakorlati módját. Az eredeti stílusban való helyreállítás, homlokzat-megóvás és időtállóvá tétel megelőző munkájának máris számos példáját láthatjuk a Várban, így az Országház- és Uri-utcában, a városképi átalakítást pedig a volt „új pénzügyminisztérium” átépítése példázza.

Gerő László összefoglalja azokat az *elvi szempontokat* is, amelyek a Várban eddig végzett rendezési munkák során kialakultak. Ezek közt elsőnek említi a Várnegyed falainak kiemelését a földrézsi eltávolításával. Felsorolja a tervek és egyes épületek rendezési terveit, amelyek közül feltűnik a *volt Fehérvári-kapu melletti nagyméretű bástya alapfalainak kikutatása*, amit a volt „főhercegi” villa építkezése tüntetett el. Népgazdaságunk első öt éves tervének egyik célja *minden nagyobb városunk műemléki védett területének kijelölése és feldolgozása*. Ehhez a *Megelőző műemlékvédelem*-ben ismertetett várbeli rendezési és műemlékvédelmi szempontok, valamint az eddig megvalósított tervek, ábrák és fényképek kiváló segédeszközül kínálkoznak.

Gerő László munkája, mely a műemlékvédelmi törvény szövegét is tartalmazza, jó útmutató tehát a szakemberek és a városok tanácsai számára. A műemlékvédelemmel kapcsolatos népművelői munkának is nagyon használható eszköze.

T. E.

A műemlékek védelme (Gerő László: *Megelőző műemlékvédelem* a MMOK és a Magasépítési Tud. Egyesület kiadása) Magyarországon mindössze 70 éves és csak a népi demokrácia tette korszerűvé és valószínűleg meggyakorlati módon a műemlékvédelmet. A mult hiányos műemléki törvénye miatt sok történelmi és művészeti értékünk pusztult el. Ezért bonthatták le Budavárának a városfejlesztést egyáltalán nem gátló négy kapuját (egyiket pl. azért, hogy a Ferenc Józsefet ünneplő felvonulást ne akadályozza!), a Marciániai-házat és több más műemléket. A műemlék-védelem hiányossága és erőtlensége miatt építhettek a századfordulón a Várnegyed ódon kis utcáinak apró középkori házai közé a városképet rontó és a környezet stílusát zavaró négy-ötemeletes bérházakat és a méreteivel kiugró középületeket (mint az „új pénzügyminisztérium” és az Országos Levéltár.

Népköztársaságunk 13/1949 törvényerejű rendelete megtiltja, hogy a műemlékeken és azoknak tarozékain bárki külső vagy belső átalakítást, bontást vagy javítást végeztessen a műemléki központ engedélye nélkül, sőt feliratokat (pl. cég-táblát), műszaki berendezéseket is csak a MMOK kijelölte módon lehet elhelyezni rajtuk. Magyarországon egészen új a rendeletnek az a különösen fontos intézkedése, mely a műemlékeken kívül védi azoknak *építészeti és tájképi környezetét* is. Ehhez kapcsolódik a 93/1950 minisztertanácsi rendelet intézkedése,